

ĐỔI MỚI KIỂM TOÁN NHÀ NƯỚC VỀ TÀI CHÍNH CÔNG

Trần Văn Giao*

Tài chính công là một bộ phận quan trọng của tài chính quốc gia. Thực hiện công cụ kiểm toán tài chính công có vị trí và vai trò to lớn không những làm cho kinh tế nhà nước hoạt động hiệu quả, đúng định hướng, mà còn là biện pháp hữu hiệu trong việc giám sát các hoạt động tài chính của mỗi quốc gia, là một trong những yêu cầu của xu thế hội nhập quốc tế, phù hợp với tiến trình toàn cầu hoá. Để nâng cao hiệu quả kinh tế và xã hội ở Việt Nam hiện nay phải đổi mới kiểm toán nhà nước về tài chính công.

1. Một số vấn đề về kiểm toán tài chính công

Tài chính công là một bộ phận của tài chính quốc gia, được hình thành chủ yếu từ các khoản thuế và phí công cộng và được sử dụng chi cho khu vực công. Tài chính công đã chi cho hoạt động của các cơ quan quản lý nhà nước các cấp ở trung ương, địa phương và cơ sở; chi cho đầu tư công, bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế và bảo hiểm tai nạn bắt buộc.

Sau Chiến tranh thế giới lần thứ II, tại nhiều nước công nghiệp phát triển, các hoạt động nhà nước có xu hướng tăng nhanh hơn so với hoạt động kinh tế tổng thể (kinh tế toàn xã hội). Tại Cộng hòa Liên bang Đức (CHLB), năm 2005 hệ số hoạt động nhà nước so với hoạt động kinh tế tổng thể là 25%, hiện nay chiếm khoảng 48%. Cùng với sự gia

tăng hoạt động nhà nước, các khoản chi của nhà nước cũng gia tăng tương ứng về tổng thể. Để sử dụng tiết kiệm, có hiệu quả các nguồn lực tài chính công, hiện nay ở hầu hết các quốc gia trên thế giới đều thiết lập các điều kiện pháp lý cho việc kiểm tra công tác quản lý và sử dụng ngân sách. Như vậy, việc kiểm tra tài chính công, do cơ quan kiểm toán nhà nước - một công cụ kiểm tra tài chính từ bên ngoài thực hiện, nhằm đánh giá tính trung thực, hợp pháp của các thông tin tài chính, tính kinh tế, tính tuân thủ và trách nhiệm trong quản lý ngân sách và quản lý kinh tế, do các cơ quan, đơn vị, tổ chức nhà nước thực hiện, để tư vấn cho Quốc hội, Hội đồng nhân dân phê chuẩn quyết toán ngân sách nhà nước là một yêu cầu tất yếu khách quan.

Hiện nay, ở hầu hết các nước trên thế giới, nhận thức về chức năng kiểm toán tài chính công đều có định hướng chung là: kiểm toán nhà nước là một cơ quan kiểm tra tài chính công, thực hiện việc kiểm tra báo cáo tài chính, báo cáo quyết toán cũng như tính kinh tế và sự nghiêm túc trong quản lý kinh tế và ngân sách, và thông qua việc kiểm tra đó để nhanh chóng phát hiện ra

* Trần Văn Giao, Tiến sỹ kinh tế, Chủ nhiệm Bộ môn Tài chính công, Học viện Hành chính, Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh.

những thiếu sót, vi phạm các nguyên tắc, chuẩn mực và tính kinh tế, tính hợp lý và tính tiết kiệm của công tác quản lý kinh tế - tài chính. Để từ đó đề ra các biện pháp sửa chữa trong từng trường hợp cụ thể, buộc các bên hữu quan phải chịu trách nhiệm thực hiện việc bồi hoàn hoặc có những biện pháp để ngăn ngừa hoặc ít nhất cũng hạn chế được việc tái phạm tương tự trong tương lai (Tuyên bố Lima của Tổ chức quốc tế các cơ quan Kiểm toán tối cao (INTOSAI) về kiểm tra tài chính).

Trên cơ sở những định hướng chung, mỗi cơ quan kiểm toán nhà nước cần phải xác định và thực hiện đầy đủ các chức năng, nhiệm vụ kiểm toán tài chính công, trong phạm vi, giới hạn sau đây:

Thứ nhất, kiểm tra và xác nhận là chức năng truyền thống của Kiểm toán Nhà nước. Hoạt động được diễn ra định kỳ hàng năm thông qua kiểm toán báo cáo tài chính, báo cáo quyết toán, tức là kiểm toán các hoạt động tài chính, các thông tin tài chính đã xảy ra trong quá khứ nhằm mục đích xác định tính đúng đắn, hợp pháp các báo cáo tài chính, báo cáo quyết toán của mọi cơ quan, tổ chức, đơn vị có quản lý và sử dụng tài chính công. Thông qua kết quả kiểm toán của Kiểm toán Nhà nước, Quốc hội có thêm cơ sở để xem xét, phê chuẩn tổng quyết toán ngân sách nhà nước và quản lý và điều hành ngân sách nhà nước. Để đánh giá đầy đủ và toàn diện về công tác quản lý kinh tế - tài chính, cơ quan kiểm toán nhà nước phải có quyền hạn đầy đủ trong việc thực hiện kiểm toán báo cáo quyết toán ngân sách đối với các bộ, ngành trung ương, cơ quan hành chính địa phương và các đơn vị có liên quan. Kiểm toán báo cáo quyết toán các công trình đầu tư xây dựng cơ bản, các chương trình, dự án chi bằng nguồn vốn ngân sách, vốn tài trợ, vốn vay nợ từ các tổ chức quốc tế hoặc từ chính phủ các nước...; qua đó, góp phần ngăn chặn sự lãng phí, thất thoát vốn và tài sản nhà nước.

Thứ hai, hoạt động của Kiểm toán Nhà nước không chỉ dừng lại ở việc xác định các sai sót, khuyết điểm mà còn tác động lên các

quyết định quản lý kinh tế - tài chính trong khu vực nhà nước để hoàn thiện nó. Vì vậy, Kiểm toán Nhà nước cần dựa vào bằng chứng và những hiểu biết đã đạt được từ việc kiểm toán để báo cáo cho Quốc hội hoặc cơ quan nhà nước có thẩm quyền về kết quả kiểm toán và các kết luận, kiến nghị của mình. Báo cáo kết quả kiểm toán là một chức năng không thể thiếu của hoạt động kiểm toán và bao gồm nhiều loại như: báo cáo kết quả hoạt động hàng năm, báo cáo kiểm toán tổng quyết toán ngân sách nhà nước, báo cáo kiểm toán sau mỗi cuộc kiểm toán, các báo cáo đặc biệt, đột xuất... Các báo cáo này phải trình bày rõ ràng những nội dung, sự việc và đánh giá kết luận về những nội dung sự việc đã kiểm toán một cách độc lập, khách quan và cơ quan kiểm toán nhà nước phải chịu trách nhiệm trước pháp luật về các nhận xét, kết luận và kiến nghị kiểm toán. Thông qua các báo cáo kiểm toán của Kiểm toán Nhà nước (có tính độc lập khách quan và trình độ chuyên môn cao) sẽ cung cấp cho Quốc hội, Chính phủ những thông tin đầy đủ, có giá trị, đáng tin cậy về kết quả thu - chi ngân sách nhà nước, chấp hành ngân sách nhà nước, tình hình quản lý kinh tế - tài chính ở các khu vực công, qua đó để Quốc hội xem xét phê chuẩn tổng quyết toán ngân sách nhà nước và giúp cho Chính phủ hoạch định chính sách và đề ra các biện pháp để tăng cường quản lý vĩ mô nền kinh tế. Việc công bố công khai kết quả kiểm toán phải được xem xét như một phần của chức năng này. Qua việc công khai kết quả kiểm toán làm cho mọi người dân thấy được Nhà nước đã sử dụng các khoản đóng góp của mình. Nhà nước đã thực hiện những quyền lực mà nhân dân giao phó, và như vậy Kiểm toán Nhà nước đã góp phần vào việc hoàn thiện Nhà nước pháp quyền.

Thứ ba, tư vấn là một chức năng có ý nghĩa quan trọng của Kiểm toán Nhà nước. Trên cơ sở kết quả và kinh nghiệm kiểm toán, Kiểm toán Nhà nước tư vấn cho Quốc hội, Chính phủ trong quá trình xây dựng dự thảo kế hoạch ngân sách nhà nước, hoạch định chính sách tài chính vĩ mô và cũng như tổ chức hệ thống kiểm soát nội bộ trong các

cơ quan, tổ chức nhà nước. Từ những phát hiện của mình trong khuôn khổ từng cuộc kiểm toán riêng lẻ, Kiểm toán Nhà nước còn đưa ra các khuyến nghị, giải pháp để khắc phục sửa chữa những sai sót, vi phạm chế độ quản lý tài chính - kế toán của Nhà nước, ngăn ngừa không cho chúng lặp lại trong tương lai góp phần làm lành mạnh hoá nền tài chính quốc gia.

Trong nhà nước pháp quyền, các quyết định và mọi hoạt động của nhà nước đều phải tuân theo pháp luật. Hoạt động của Kiểm toán Nhà nước là lĩnh vực hoạt động kiểm tra tài chính nhà nước và tài sản công cũng phải dựa trên cơ sở các quy định pháp luật, có nghĩa là phải phù hợp với hiến pháp và các đạo luật khác. Là công cụ kiểm tra tài chính từ bên ngoài đối với các cơ quan, tổ chức nhà nước, dụng cụ chạm tới lợi ích, quyền, trách nhiệm và cả những bí mật về kinh tế - tài chính, nên hoạt động của kiểm toán tài chính công chỉ có thể tiến hành được một cách trung thực, khách quan và thực sự có hiệu quả khi cơ quan kiểm toán nhà nước có địa vị pháp lý tương xứng và được trao quyền độc lập cần thiết. Vấn đề xác định địa vị pháp lý và tính độc lập của các cơ quan kiểm toán nhà nước đã được INTOSAI đưa ra trong tuyên bố chung như sau: *Sự thiết lập các cơ quan kiểm toán tối cao và tính độc lập của nó phải được đảm bảo trong hiến pháp và các đạo luật khác*. Đây là một nguyên tắc không thể bác bỏ trong việc thiết lập cơ quan kiểm toán tài chính công ở tất cả các quốc gia trên thế giới. Ý nghĩa nội dung của nguyên tắc này được cụ thể hoá như sau:

Về địa vị pháp lý, trước hết cần khẳng định trong Hiến pháp, Luật Ngân sách nhà nước, Luật Kiểm toán nhà nước sự tồn tại và hoạt động kiểm toán tài chính công là nhu cầu cần thiết của Nhà nước pháp quyền. Đồng thời, cơ quan kiểm toán tài chính công phải có vị trí tương xứng trong bộ máy quyền lực nhà nước, thường là cơ quan ngang Bộ.

Ngoài việc xác định địa vị pháp lý đầy đủ, cơ quan kiểm toán tài chính công phải độc lập với cơ quan bị kiểm tra và được bảo vệ

trước những ảnh hưởng tác động từ bên ngoài, thông thường phải nằm ngoài hệ thống hành pháp; độc lập về nhân sự thông qua quy chế bổ nhiệm, miễn nhiệm và nhiệm kỳ của ban lãnh đạo; độc lập trong việc xác định chương trình kế hoạch kiểm toán, trong việc áp dụng các phương pháp chuyên môn, nghiệp vụ cần thiết; việc đưa ra các quyết định kiểm toán và chịu trách nhiệm về các quyết định đó. Đáng chú ý là về tài chính để không bị lệ thuộc và chịu ảnh hưởng vào các đơn vị được kiểm toán.

Có thể nói rằng các nguyên tắc và những quy định đưa ra, đảm bảo địa vị pháp lý tương xứng với trách nhiệm được giao và tính độc lập đầy đủ cho cơ quan kiểm toán nhà nước, không phải xuất phát vì bản thân tổ chức và con người, không phải "*tự thân*" hay "*vị thân*" mà đó là yêu cầu khách quan, nhằm tạo ra "*thế*" và "*quyền*" đầy đủ để cơ quan kiểm toán tài chính công có thể hoàn thành tốt nhiệm vụ mà Nhà nước uỷ thác cho nó.

2. Đổi mới Kiểm toán Nhà nước về tài chính công ở Việt Nam

Đối với mọi quốc gia vấn đề kiểm tra, kiểm soát các hoạt động tài chính công nhằm bảo đảm các nguồn lực tài chính công được sử dụng tiết kiệm, có hiệu quả và đúng mục đích là một nội dung cơ bản về quản lý tài chính công. Thực tế ở Việt Nam trong những năm đổi mới vừa qua tuy đã đạt những thành tựu đáng kể song vấn đề quản lý của Nhà nước về kinh tế tài chính công vẫn còn nhiều vấn đề bất cập, cụ thể là:

- Bộ máy nhà nước chưa thật trong sạch, vững mạnh; tình trạng tham nhũng, lãng phí, quan liêu còn nghiêm trọng chưa được ngăn chặn; hiệu lực quản lý, điều hành chưa nghiêm, kỷ cương xã hội bị buông lỏng, làm giảm sút lòng tin của nhân dân.

- Quản lý nhà nước chưa ngang tầm với đòi hỏi của thời kỳ mới; chưa phát huy đầy đủ mặt tích cực và hạn chế được tính tự phát, tiêu cực của kinh tế thị trường. Đất đai, vốn, tài sản nhà nước chưa được quản lý chặt chẽ, sử dụng lãng phí và thất thoát nghiêm trọng...

- Tổ chức bộ máy nhà nước còn nặng nề, sự phân công và phối hợp giữa các cơ quan nhà nước trong việc thực hiện 3 quyền: lập pháp, tư pháp và hành pháp còn có những điều chưa rõ về chức năng, nhiệm vụ, mối quan hệ phân cấp còn một số mặt chưa cụ thể tuy có nhiều cơ quan kiểm tra, kiểm soát, nhưng hiệu quả hoạt động của các cơ quan này còn thấp, thậm chí có lúc, có nơi còn bị vô hiệu hoá.

- Môi trường pháp luật trong hoạt động kinh tế tài chính và kiểm tra, kiểm soát chưa hoàn chỉnh, đồng bộ, pháp chế bị buông lỏng.

Như vậy, sự xuất hiện, tồn tại và phát triển khách quan của Kiểm toán Nhà nước trong điều kiện cần có và gia tăng sự kiểm tra, kiểm soát vĩ mô của Nhà nước đối với nền tài chính công ngày càng mở rộng và phát triển, đặc biệt là nền kinh tế thị trường phát triển, các quan hệ kinh tế, tài chính ngày càng mở rộng, nạn lãng phí, tham nhũng phổ biến và trở thành quốc nạn ở nhiều quốc gia. Việc buông lỏng quản lý, coi nhẹ công tác kiểm tra, kiểm soát, kiểm toán là một trong những nguyên nhân làm gia tăng tình trạng tham nhũng, lãng phí trong việc sử dụng nguồn lực tài chính công. Để hạn chế từng bước đi đến khắc phục tình trạng này cần phải áp dụng tổng hợp các biện pháp về hành chính, kinh tế, pháp luật, giáo dục chính trị tư tưởng... trong đó tăng cường công tác kiểm tra, kiểm soát, kiểm toán đối với việc hình thành, phân phối, quản lý, sử dụng nguồn lực tài chính công giữ vai trò hết sức quan trọng.

Trong bối cảnh hiện nay ở Việt Nam, là cơ quan kiểm tra tài chính công độc lập, Kiểm toán Nhà nước đang trong quá trình đổi mới về chức năng nhiệm vụ của mình theo các nội dung sau:

- Kiểm toán Nhà nước với việc lập và phân bổ dự toán ngân sách nhà nước trung ương và địa phương đáp ứng nhu cầu thực hiện chiến lược kinh tế, chuyển dịch cơ cấu kinh tế. Việc xây dựng dự toán ngân sách nhà nước sát thực nhằm khai thác triệt để các nguồn thu, động viên các tiềm lực của

đất nước để tăng thu cho ngân sách nhà nước, đồng thời lại nuôi dưỡng được nguồn thu, tạo nên các quỹ tiền tệ tập trung lớn của Nhà nước đảm bảo phục vụ kịp thời các nhu cầu chi tiêu cho các cơ quan hành chính nhà nước nhằm hoàn thành tốt các nhiệm vụ được giao, từng bước tăng tích lũy để đầu tư phát triển kinh tế - xã hội, thúc đẩy nền kinh tế phát triển. Thực hiện nhiệm vụ này, Quốc hội cần có các cơ quan chuyên môn giúp việc, trong đó có việc quyết định dự toán ngân sách nhà nước hằng năm. Trong những năm qua, từ những kinh nghiệm đúc rút từ kết quả các cuộc kiểm toán ngân sách nhà nước trên địa bàn tỉnh, thành phố, các bộ, ngành, cơ quan kiểm toán nhà nước đưa ra những ý kiến đánh giá tình hình thực hiện dự toán của các đơn vị, chỉ ra những tồn tại trong khâu lập và phân bổ dự toán, lĩnh vực nào còn bỏ sót nguồn thu, nội dung chi nào không hiệu quả... giúp hội đồng nhân dân các cấp và Quốc hội trong việc xây dựng dự toán ngân sách nhà nước hàng năm. Kiểm toán Nhà nước với việc phê chuẩn Tổng quyết toán ngân sách nhà nước và quyết toán ngân sách các địa phương. Kiểm toán Nhà nước giúp Quốc hội, Hội đồng nhân dân các cấp trong việc phê chuẩn tổng quyết toán ngân sách nhà nước của Quốc hội và báo cáo quyết toán ngân sách của Hội đồng nhân dân các cấp. Kiểm toán Nhà nước thực hiện kế hoạch kiểm toán hàng năm được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt. Kết quả kiểm toán báo cáo quyết toán ngân sách các bộ, ngành trung ương và báo cáo quyết toán ngân sách trên địa bàn các tỉnh, thành phố là cơ sở cho kiểm toán nhà nước tổng hợp để đưa ra ý kiến đánh giá, nhận xét về việc thực hiện dự toán ngân sách nhà nước và báo cáo Tổng quyết toán ngân sách nhà nước, giúp Quốc hội, Hội đồng nhân dân các cấp phê chuẩn quyết toán ngân sách nhà nước. Ngoài ra, kiểm toán nhà nước có nhiệm vụ phát hiện những vấn đề tồn tại, bất hợp lý về những quy định trong luật và các cơ chế chính sách về quản lý kinh tế - tài chính để đưa ra các kiến nghị cho các cơ quan quản lý chức năng của Đảng và Nhà nước sửa đổi, bổ sung cho phù hợp

với điều kiện thực tiễn và nghiên cứu đề ra các biện pháp chủ trương để quản lý vĩ mô nền kinh tế.

- Kiểm toán Nhà nước với việc chấp hành ngân sách và sử dụng tiết kiệm có hiệu quả các nguồn kinh phí ngân sách nhà nước. Đây là nhiệm vụ trọng tâm trong giai đoạn hiện nay. Với nhiệm vụ này, Kiểm toán Nhà nước có chức năng, nhiệm vụ kiểm toán các cơ quan quản lý và điều hành ngân sách nhà nước các cấp để kiểm tra việc chấp hành dự toán ngân sách nhà nước trong quá trình phân bổ dự toán, cấp phát kinh phí ngân sách nhà nước, quản lý nguồn kinh phí được phân phối và việc tổng hợp lập báo cáo quyết toán kinh phí ngân sách nhà nước; đồng thời, kiểm toán việc tuân thủ luật và các chính sách, chế độ quản lý kinh tế - tài chính trong việc sử dụng ngân sách nhà nước của các cơ quan, đơn vị, các tổ chức có sử dụng kinh phí ngân sách nhà nước, xác định tính trung thực, hợp pháp của báo cáo quyết toán, thông qua kết quả kiểm toán. Kiểm toán Nhà nước tư vấn cho các đơn vị được kiểm toán khắc phục những tồn tại trong công tác quản lý kinh tế - tài chính, sử dụng ngân sách nhà nước trên cơ sở tiết kiệm và hiệu quả. Như vậy, hoạt động của Kiểm toán Nhà nước có tác động tích cực vào việc quản lý và sử dụng tài chính công, mà trọng tâm của nó là kinh phí ngân sách nhà nước, nhằm phát huy hiệu quả hoạt động của các cơ quan, đơn vị có sử dụng tài chính công, mà chủ yếu là các cơ quan hành chính nhà nước. Đây chính là mục tiêu của Đảng và Nhà nước trong việc thực hiện chủ trương cải cách hành chính nhà nước.

- Kiểm toán Nhà nước với việc hoàn thiện cơ chế, chính sách và pháp luật kinh tế - tài chính. Đối với mọi cơ quan kiểm toán nhà nước tối cao của các quốc gia trên thế giới, Kiểm toán Nhà nước luôn có chức năng tư vấn cho Quốc hội, Chính phủ, các cấp chính quyền trong việc xây dựng, hoàn thiện các văn bản pháp luật kinh tế, tài chính. Điều này hoàn toàn logic và biện chứng vì Kiểm toán Nhà nước là cơ quan có điều kiện tiếp xúc nhiều nhất về thực tiễn các hoạt động kinh tế, tài chính của xã hội. Những vướng

mắc phát sinh trong hoạt động kiểm toán qua tổng kết thực tiễn hoạt động cơ quan kiểm toán nhà nước sẽ là căn cứ để tư vấn cho Quốc hội, Chính phủ, các cơ quan chức năng xây dựng hoàn thiện các cơ chế, chính sách và ban hành các văn bản pháp luật phù hợp với thực tiễn hơn. Bên cạnh đó tính độc lập, khách quan sẽ giúp cho cơ quan kiểm toán nhà nước đưa ra ý kiến tư vấn về vấn đề này một cách đúng đắn hơn, tính khả thi cao hơn. Các cơ chế, chính sách về kinh tế quản lý vĩ mô của Nhà nước muốn đạt hiệu quả cần có ý kiến của cơ quan kiểm toán nhà nước. Hiện nay, chức năng này đối với cơ quan kiểm toán nhà nước chưa được thực hiện một cách đầy đủ.

- Kiểm toán Nhà nước với việc thực hiện công khai hoá tài chính và cơ chế dân chủ trong Nhà nước pháp quyền của dân, do dân và vì dân. Theo quy định hiện hành, việc công bố công khai kết quả kiểm toán chưa được thực hiện nhưng chức năng không thể thiếu được của Kiểm toán Nhà nước đối với công luận và công chúng. Bản thân Kiểm toán Nhà nước là cơ quan hoạt động độc lập, các ý kiến nhận xét đánh giá có cơ sở khách quan vô tư. Vấn đề này có tác dụng rất lớn để giải toả trách nhiệm cho Chính phủ, các cơ quan thuộc Chính phủ, các đơn vị và tổ chức có sử dụng tài chính công trước Quốc hội và trước nhân dân. Những kết luận, kiến nghị của Kiểm toán Nhà nước ở tầm vĩ mô mang tính hệ thống sẽ là căn cứ khoa học thực tiễn để Chính phủ, Quốc hội, Hội đồng nhân dân các cấp, các bộ, ngành điều chỉnh các quyết sách của mình đối với nền kinh tế, xử lý kịp thời những sai phạm.

Mặc dù Kiểm toán Nhà nước có vai trò quan trọng đối với nền kinh tế, nhưng việc nhận thức của xã hội về vai trò của Kiểm toán Nhà nước hiện nay ở Việt Nam cũng chưa được toàn diện. Ngay cả việc quy định về quyền hạn, chức trách của Kiểm toán Nhà nước trong các văn bản pháp luật hiện nay cũng còn nhiều điểm chưa được rõ ràng, tương xứng với chức năng và nhiệm vụ của Kiểm toán Nhà nước, chưa phù hợp với thông lệ quốc tế. Chính vì vậy, việc tăng cường hiệu quả kiểm tra, kiểm soát của Nhà

nước đối với nền kinh tế là phải tăng cường vai trò của Kiểm toán Nhà nước trong quản lý vĩ mô nền kinh tế."

Để thực hiện được vai trò của Kiểm toán Nhà nước về tài chính công phải xây dựng một cơ quan kiểm toán nhà nước đủ mạnh. Bộ máy cơ quan kiểm toán nhà nước phải gọn nhẹ đảm bảo hiệu quả hoạt động, nhưng phải có đủ lực lượng để có thể kiểm tra, kiểm soát một cách toàn diện các hoạt động tài chính công. Chức năng, nhiệm vụ của Kiểm toán Nhà nước phải được xác định một cách rõ ràng trong bộ máy các cơ quan nhà nước. Để Kiểm toán Nhà nước hoạt động một cách hiệu quả, cần tăng cường tính độc lập cho hoạt động kiểm toán, Kiểm toán Nhà nước có quyền độc lập khi thực hiện nhiệm vụ được giao.□

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- *Chính sách công của Hoa Kỳ*, tài liệu dịch, Nhà xuất bản Thống kê (2001);
- *Kiểm toán Nhà nước, Cẩm nang kiểm toán viên Nhà nước*, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, Hà Nội (2000);
- *Kinh tế các nguồn lực công*, tài liệu dịch, Nhà xuất bản Tài chính (1999).
- *Hiến pháp nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 1992 và sửa đổi bổ sung năm 2002*;
- *Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng toàn quốc lần thứ IX*, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, Hà Nội (2000);
- *Việt Nam tiến tới minh bạch tài chính*, Dự án Vie 96/028 tháng 6/1999;
- *Việt Nam - Đánh giá chi tiêu công năm 2000*, Báo cáo chung giữa các nhà tài trợ và Chính phủ Việt Nam về đánh giá chi tiêu công.